

Ouders voor inclusie

Verslag inclusiebrunch
11 maart 2001

Elisabeth De Schauwer – Hilde Herssens
Rita Stevens – Geert Van Hove

Ouders voor inclusie
Verslag inclusiebrunch – 11 maart 2001

Samenstellers: Elisabeth De Schauwer
Hilde Herssens, Rita Stevens, Geert Van Hove

Foto's: Isabel De Waele

Met dank aan:
Vormgeving: Els De Smedt en Geert Van Hijfte

Sponsors:
Centrum voor Technische Orthopedie NV – Wetteren
Tele-Kleding

INHOUD

Credo voor support	2
Motivatie om als ouder te kiezen voor inclusie	4
Inclusief onderwijs	6
Hoe het groeide	10
De verhalen	12
Voorstelling van enkele kinderen	15
Activiteiten van de kleine mensjes	31
Enkele reacties van de ouders na de lunch	32
Nawoord	33

In samenwerking met:
Vakgroep orthopedagogiek
Universiteit Gent

Ouders voor inclusie

Verslag van de eerste bijeenkomst van ouders met
een kind met een handicap in het gewoon onderwijs

medewerkers:

Cynthia Bogaert	Joke De Wilde
Carolien Callens	Hetty Pasteels
Jan Coppejans	Kristof Planckaert
Tineke De Meyer	Pat Vanhecke
Toon De Schryver	Evie Van Honacker

Credo voor support

Zie mijn handicap niet als een probleem.
Erken mijn handicap als een eigenschap.
Zie mijn handicap niet als een defect.
Jij bent het die mij als afwijkend en hulpeloos ziet.
Probeer mij niet te repareren, want ik ben niet kapot.
Ondersteun me, ik kan op mijn eigen manier bijdragen aan de samenleving.
Zie me niet als je cliënt, ik ben je naaste medeburger.
Zie me als je buur. Onthoud : niemand staat op zichzelf.
Probeer niet mijn gedrag te veranderen.
Zwijg en luister . Wat jij beschouwt als onaangepast gedrag,
kan de enige manier zijn om te proberen contact met je te krijgen.
Probeer me niet te veranderen, je hebt er het recht niet toe.
Help me te leren wat ik wil weten.
Verberg je onzekerheid niet achter "professionele distantie".
Pas geen theorieën en strategieën op me toe.
Blijf bij me.
En wanneer we met elkaar overhoop liggen, laat dat dan een reden voor zelfreflectie zijn.
Probeer me niet te beheersen, ik heb het recht mijn eigen lot te bepalen.
Wat in jouw ogen ongehoorzaamheid en manipulatie mag lijken,
zou wel eens de enige manier kunnen zijn waarop ik enige controle
over mijn eigen bestaan kan hebben.
Ik wil het recht hebben af en toe nee te zeggen om mezelf te beschermen.
Help me niet, zelfs niet als je dat zo een fijn gevoel geeft.
Vraag of ik hulp nodig heb. Laat mij je demonstreren hoe je me best kan assisteren.
Bewonder me niet. Het verlangen om een eigen leven te leiden, is geen motief voor bewondering.
Respecteer me, omdat respect evenwaardigheid veronderstelt.
Werk niet aan me.
WERK MET ME.

(Norman Kunc & Emma Van de Klift, Vancouver)

VOORWOORD

Meer en meer gaan er stemmen op om kinderen met een handicap te laten participeren in het gewoon onderwijs.

Steeds meer ouders, hulpverleners, leerkrachten en kinderen met een handicap zelf, ondersteunen de ideeën rond inclusie en inclusief onderwijs en vinden er zich in terug.

Enkele ouders staken de koppen bij elkaar.

Er groeide immers alsmaar meer het verlangen om de gelegenheid te bieden met andere ouders ervaringen rond inclusie en onderwijs te delen: de eerste aanzet voor een "inclusiedag" was gegeven.

Ontmoeting, bemoediging en uitwisseling werden drie sleutelwoorden voor dit initiatief.

Sommige ouders hadden al vaak telefonisch contact maar "wilden wel eens op die stem een gezicht kleven".

Er was nood aan luisteren naar elkaars verhaal om zo inhoudelijke zienswijzen en heel praktische oplossingen van elkaar mee te pikken.

Maar er was vooral behoefte om te zien en te voelen dat je als ouder niet "the poor lonesome cowboy" bent maar dat er nog anderen de weg van inclusie proberen te gaan.

MOTIVATIE OM ALS OUDER TE KIEZEN VOOR INCLUSIE

Wij kiezen voor inclusie omdat we willen dat ons kind met een handicap opgroeit binnen de vertrouwde omgeving van het gezin, de familie, de buurt en de school.

Zo krijgt het de kans zich te ontplooiën tussen leeftijdsgenoten die hem of haar de zo nodige prikkels en stimulansen kunnen geven.

We kiezen voor inclusie omdat het voor onze kinderen aangenaam toeven is tussen vrienden die hen aanvaarden en die met hen leren samenleven, zodat zij later evengoed een plek vinden in onze veeleisende samenleving.

We zijn ervan overtuigd dat ons kind dan geleerd heeft dat hij of zij ondanks zijn beperkingen volwaardig kan participeren en verantwoordelijkheid kan opnemen.

We kiezen voor inclusie omdat we geloven dat ons kind naast haar of zijn beperkingen ook veel kwaliteiten heeft.

Inclusie organiseren in een school is nog steeds roeien met de riemen die men heeft en veel creativiteit aan de dag leggen om het gemis aan middelen op te vangen.

Inclusie blijven realiseren is als ouders elke dag een beetje vechten.

Wij zijn altijd vragende partij en afhankelijk van het engagement, de goodwill van de directie en de leerkrachten.

Als ouders zijn we zeer sterk bij inclusie en het onderwijs van ons kind betrokken.

We moeten immers zorgen dat de extra mensen gevonden worden, dat de externe therapie wordt afgestemd op het schoolgebeuren, dat er voldoende overleg is tussen de teamleden, dat we onze inbreng hebben in de evaluatie...

Inclusie is elke dag opnieuw bewust kiezen, wiken en wegen.

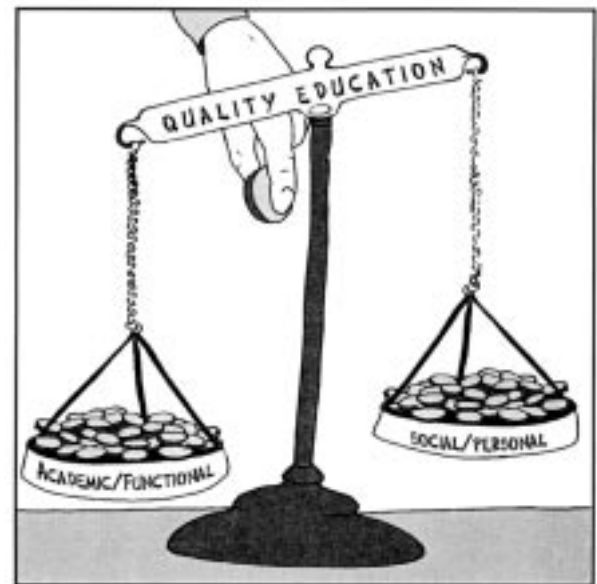
INCLUSIEF ONDERWIJS

Prof. Geert Van Hove

[tekening 1]

Inclusief onderwijs toont dat in scholen voor alle kinderen moet gezocht worden naar het juiste evenwicht tussen het 'schoolse' leren enerzijds en het zich kunnen ontwikkelen tot een mens die later sociale problemen zal moeten aanpakken anderzijds. Pas als men daarin voor alle kinderen een evenwicht kan vinden, mag men spreken van kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen.

© 2005 MICHAEL F. GIANIBICO. ILLUSTRATION BY KEVIN BIELLE
FETTER PUBLICATIONS, INC. #92-949-ARDF

IT'S A BALANCING ACT!

[tekening 2]

Inclusief onderwijs is veel meer dan het 'plaatsen' van kinderen met speciale noden in de gewone school. Er moet gezocht worden welke ondersteuning het kind en de school nodig hebben opdat het kind met zijn leeftijdsgenoten via gezamenlijke projecten zou kunnen werken aan een gemeenschappelijk curriculum, ieder op zijn eigen spoor en eigen tempo. Anders komt men nooit verder dan het 'dumpen' van de kinderen.

© 1998 MICHAEL F. CIAMBERCO, ILLUSTRATION BY KEVIN RUELLE
PSYTRAL PUBLICATIONS, INC. #12-943-SP08

FRIENDS APPLY LESSONS OF
CREATIVE PROBLEM SOLVING TO
EVERY DAY LIFE.

© 2000 MICHAEL F. CIAMBERCO, ILLUSTRATION BY KEVIN RUELLE
PSYTRAL PUBLICATIONS, INC. #52-948-AP08

NO DUMPING!

[tekening 3]

Inclusie drijft onder andere op vriendschappen tussen kinderen. Binnen inclusiepogingen krijgen kinderen kansen om samen problemen op te lossen. Ze kunnen leren dat ieder kind verschillend is én talenten heeft. Veel kinderen willen dan ook ingeschakeld worden bij het ondersteunen van hun 'maatje' met speciale noden.

CONSIDERING HER STUDENTS WITHOUT DISABILITIES, MRS. BAKER REALIZES DAVID'S UNUSUAL BEHAVIORS AREN'T THAT UNUSUAL.

[tekening 4]

Leerkrachten die in inclusieprojecten stappen, blijken dikwijls mensen te zijn die al hun kinderen in de klas 'graag zien'. Ze beschouwen ieder kind als uniek en zijn bereid iedere keer weer zeer creatieve oplossingen te bedenken. Via inclusieprojecten kwamen we zo leerkrachten tegen die alle karikaturen over 'de leerkracht' van de tafel veegden.

HOE HET GROEIDE

Het is soms verbazend hoe mensen, totaal onafhankelijk van elkaar op hetzelfde moment, met eenzelfde idee kunnen op de proppen komen.

In een tijdsspanne van één week kwamen Jan (de papa van Nimi) en Rita (de mama van Sofie) bij Prof. Geert Van Hove aankloppen met de vraag om ouders van kinderen met een handicap in het gewoon onderwijs eens “op één of andere manier” heel informeel, samen te brengen.

Vaak hadden we met andere ouders telefonisch contact en hoorden we, naast de mooie verhalen dat er ook heel wat vragen, angsten en zorgen leven.

Het is alsof elk “inclusieproject” een eiland is waar eenieder zo goed mogelijk probeert te roeien met de riemen die er zijn.

We voelden de nood om elkaar te leren kennen, ideeën uit te wisselen en elkaar die toch zo belangrijke spreekwoordelijke klop op de schouder te geven.

Het was voor ons een dankbaar feit dat studenten ook jaarwerken moeten maken en zo groeide de idee om samen met laatstejaars iets op touw te zetten.

Geert stelde ons project voor en vijf studenten orthopedagogiek boden zich aan.

In een eerste vergadering werd vooral geluisterd naar ons, de ouders, en afgetast wat voor iedereen organisatorisch haalbaar zou zijn.

Een tiental gezinnen samenbrengen, luisteren naar elkaars verhaal, ideeën uitwisselen de tongen losser maken met een glas wijn en afsluiten met een spaghetti leek een haalbare kaart.

De eerste taak, en volgens ons de moeilijkste, was het verzamelen van adressen. Hiervoor werd vooral in de richting van de ouders gekeken.

Wij waren terecht fier op de tweede vergadering een lijst met een tiental adressen te kunnen voorleggen.

Er werd een eerste brief verstuurd waarin “een initiatief” aangekondigd werd dat zou doorgaan op 11 maart 2001 en de vraag om te laten weten of ze geïnteresseerd waren en alvast die datum vrij te houden.

Alléén ouders en kinderen, dus geen leerkrachten of directies van scholen of andere bij inclusie betrokken partijen, daarvoor hadden we bewust gopteerd voor deze eerste keer.

De reacties bleven echter niet beperkt tot de ouders die op onze lijst stonden.

We werden overstelpt met telefoons van mensen die “hadden horen zeggen dat...” en met de vraag of zij ook zo een uitnodiging zouden kunnen krijgen.

De groep werd zo groot dat onze gezellige spaghetti-avond een andere dimensie kreeg... We moesten dus zoeken naar een nieuwe formule. Het werd een inclusiebrunch.

Toen de inschrijvingen binnenliepen bleek de locatie die we op het oog hadden té klein en moest er dus op het laatste moment gezocht worden naar een geschikte en grotere locatie.

We hadden het grote genoeg om maar liefst 63 inclusie ouders en hun 47 kinderen te verwelkomen!

De dagverloop

Een klein legertje studenten en vrijwilligers stonden klaar om alles in goede banen te leiden.

Nog voor we aan tafel mochten worden de kinderen voorgesteld, die het grappig vonden om zichzelf op het scherm te zien verschijnen.

Tijdens de lunch was er ruim tijd voor de informele babbel, de vraag naar wat meer concrete informatie of kennismaking met andere “ouders voor inclusie”.

Na de middag brachten 3 mama’s hun verhaal, waarbij veel ouders tekenen van herkenning gaven.

Verhaal van Kobe

door Carolien Callens (mama van Kobe)

We zijn ervan uitgegaan dat Kobe een volwaardige kans gegeven moet worden om te participeren in het alledaagse leven. Deze visie wordt gedragen door het gezin, de familie, de vriendjes, de scoutsleiding, de klasvrienden en het ganze schoolteam.

Onze zoektocht om dit op een heel 'gewone' manier te kunnen realiseren, startte al een hele tijd terug, lang voor Kobe aan school toe was.

Kobe was tien maanden toen plots zijn motorische ontwikkeling stagneerde en de diagnose van mitochondriale spierziekte werd gesteld. Kobe ging aanvankelijk net zoals zijn twee zussen bij een onthaalmoeder. Ook nadat de diagnose werd gesteld kon Kobe nog steeds terecht bij haar en vond hij er zijn plaats temidden zijn onthaalvriendjes.

Kwaliteit is duidelijk voor eenieder een individueel iets, een persoonlijk zelf te bepalen waarde die we aan de hand van eigen keuzes dagdagelijks op diverse manieren invullen. Zo kozen wij voor Kobe heel bewust niet voor een gespecialiseerd kinderdagverblijf. Ondanks de vele ziekenhuisopnames, de epilepsieaanvallen, de extra zorg en de vertraagde ontwikkeling en de voedingsproblemen kon de onthaalmoeder het georganiseerd krijgen en kon Kobe blijven. Het was duidelijk dat zij

Kobe graag zag en vanuit dat écht graag zien was heel veel mogelijk.

Samen met de thuisbegeleiding vanuit de Kangoeroe groeiden we als gezin doorheen onze twijfels en vragen. We gingen vooral op zoek naar positieve elementen in Kobe's ontwikkeling. We probeerden zijn eigenaardigheden en vertraagd ritme te respecteren en te stimuleren binnen een evenwichtige verhouding van mogelijkheden en concrete dagdagelijkse situaties net zoals bij elke baby of peuter .

Toen Kobe zo tweeëneenhalf was, begonnen we stilletjes aan uit te kijken naar schoolmogelijkheden voor Kobe en dit bleek helemaal niet evident te zijn. Kobe had een vertraagde motorische ontwikkeling, had een vertraagde mentale ontwikkeling en op de leeftijd van drie werd daar

bovenop nog de diagnose van autisme gesteld. We bezochten diverse scholen voor buitengewoon onderwijs. Naast de vaststelling van kilometers-ver afgelegen scholen en het steeds terugkerend verhaal van lange wachtlijsten, bleek ook al vlug dat Kobe nergens echt terecht kon. Kobe was een kind met een meervoudige handicap, type 247. Door het systeem van opsplitsen volgens soort van handicap werd Kobe immers een label van type 2, type 4 en type 7 opgeplakt. Elke

argumentatie die ze aanwendden vertrok vanuit zijn beperkingen en niet vanuit ons kind Kobe binnen de omgeving waar hij was geboren en opgegroeid. Deze deskundigheid stond ook dwars op onze eigen ervaringen binnen het gezin en in het onthaalgezin.

Het was de onthaalmoeder die me de raad gaf om in de lokale school waar inmiddels zijn zussen school liepen gewoon eens de vraag te stellen. Ik had toen zo iets van : 'Kan ik dat wel ?' Waarop zij mij prompt antwoordde : 'Ja, je hebt het mij toch ook gevraagd.' Dus stapten we samen met de thuisbegeleiding en de onthaalmoeder naar de directie. Het was een kort, maar heel eerlijk gesprek waar de directeur alle aanvankelijke aarzeling en twijfel kwijt kon en wij ons heel open opstelden omtrent de beperkingen en de vertraging in Kobe's ontwikkeling en de medische implicaties van epilepsie-aanvallen en spierafbraak. De directie ging te rade bij de achterban en de leerkrachten stemden erin toe om het te proberen. Ze wilden mij niets beloven maar we konden het tenminste proberen.

Als ouders wisten wij heel duidelijk dat Kobe anders was dan de doorsnee kleuter en dit een realiteit zou blijven, niet onderhevig aan enig wondermiddel of tovertherapie. Deze realiteit kan ons evenwel niet het recht ontnemen om te kiezen voor kwaliteitsvol onderwijs. Kwaliteit die wij vooral wensen in te vullen door het accentueren van een zo ruim mogelijk sociale ontwikkeling binnen een omgeving waar we

Kobe graag zien opgroeien en participeren.

Nog voor de allereerste schooldag werd een soort contract opgesteld waarin gesteld werd dat het niet de bedoeling was om Kobe zijn achterstand in te halen, wel om een positieve ontwikkeling te zien. Er werd hierin ook duidelijk gemaakt dat Kobe niet zindelijk was, dat hij niet praatte. Er werd gespecificeerd wat er allemaal nodig was om het mogelijk te maken dat Kobe zou meedraaien in een eerste kleuterklas. Dit contract leek aanvankelijk een soort van veiligheid voor de directie om duidelijk te zijn en zeker te zijn dat ik als ouder eigenlijk heel bewust was van de beperkingen van mijn kind.

Achteraf bekeken bleek dat document ook een heel krachtig document te zijn dat ook toeliet om los van de beperkingen van Kobe hem de kans te geven om verder doorheen de klasjaren mee te groeien en naar de volgende klassen over te stappen. Dat was de basis van zijn individuele positieve ontwikkeling.

Het gewoon schooljaar voor Kobe vroeg eigenlijk heel wat inspanningen, zowel van de juf als van mezelf. Dagelijks hadden we uitgebreide overlegmomenten en wekelijks gingen we op gezette tijden samen zitten, soms ook met de thuisbegeleiding, om situaties aan te pakken en aandachtspunten op te nemen. Kobe's taal was heel zwak en daarboven stelde dat gedrag van autisme dan toch wel wat uitdagingen.

Desondanks alles had de juf toch soms het gevoel dat ze niet genoeg met Kobe individueel kon bezig zijn. En toen werd er revalidatie in een apart revalidatiecentrum opgenomen. Zo werden de zusjes voortaan vanaf zeven uur dertig 's ochtends naar de voorschoolse opvang gebracht en kon ik Kobe om acht naar de therapie brengen voor een uurtje logo of ergo. Zo kon hij elke morgen met een tiental minuutjes vertraging de klas mee vervoegen. Dit bleek toen op dat ogenblik de goede oplossing om de nood aan de individuele begeleiding in te vullen. Achteraf stelden we echter vast dat die situatie heel wat verwarring bracht bij Kobe en dat hij helemaal niet de mogelijkheden had om de transfer te maken tussen wat werd aangeboden in het revalidatiecentrum en wat gebeurde in klas – en thuis-situatie. Alles wat binnen de muren van het revalidatiecentrum werd aangebracht bleek ontzettend ver te staan van Kobes eigen leefwereld. Zo was er een klein voorbeeldje rond puzzelen. De juf vond dat ze niet genoeg kon werken samen met Kobe rond puzzelen, daar was er heel weinig evolutie in. Er werd gevraagd aan de therapeut in het revalidatiecentrum om daarrond te werken, waar ze dan uiteindelijk heel bereidwillig op ingegaan zijn. Maar wij stelden vast, dat er op het revalidatiecentrum een duidelijke evolutie was in het puzzelen, maar Kobe wou helemaal niet meer puzzelen noch thuis, noch in klas-situatie. Tot we eindelijk inzagen dat voor Kobe puzzelen betekende: puzzelen aan de therapie-tafel, in de therapiezaal met de therapeut naast hem.

Tijdens de kleuterjaren probeerden we elk jaar opnieuw het accent te leggen op individuele mijlpalen en doelstellingen en werden (waar

nodig) taakjes en opdrachtjes voor Kobe aangepast aan zijn mogelijkheden en/of beperkingen, zonder enige afbreuk te doen aan volwaardige participatie in het klasgebeuren met een twintigtal vrolijke kinderen en een juf. En ja, Kobe ontwikkelde anders dan de kinderen in de klas. De vriendjes merkten op hun manier dat Kobe anders was, maar de positieve ingesteldheid van de juf zorgde er telkens voor dat Kobe niet als last, noch als mindere werd opgenomen in de groep. Er werd ook van Kobe verwacht om zich volgens zijn mogelijkheden te gedragen en er werd geprobeerd om hem zonder enige vooringenomenheid zoveel mogelijk te stimuleren.

In het voorjaar van 1999, hoorden wij dat het Vlaams Fonds het experiment van 'Persoonlijk Assistentie Budget' (PAB) uitbreidde en hebben we Kobe hiervoor ingeschreven. Met het begrip persoonlijke assistentie en het daaraan gekoppelde budget ontwikkelt zich een andere, inclusievere visie die aanzet om uiteindelijk de diagnose of Kobes handicap op een andere, positieve manier te begrijpen. Niet meer te vertrekken van de defecten maar te kijken naar wat er nodig is aan assistentie en begeleiding opdat Kobe met zijn handicap in zijn omgeving, zo ook de school naar keuze, kan functioneren.

Na een ganse selectieprocedure kregen we uiteindelijk in september '99 te horen dat Kobe het budget kreeg toegewezen en gingen we samen op zoek naar assistenten. Samen met de zussen van Kobe hebben we een advertentie uitgewerkt. Die vertelde dit : Ik ben Kobe, ik beschik sinds kort over een assistentiebudget en samen met mijn mama, mijn twee zussen, mijn juf en mijn klasvriendjes ben ik op zoek naar een persoonlijk assistent die mij doorheen mijn dagdagelijkse

► (19)

Paul

Ik ben een createve jongen met een goed gevoel voor humor. In de natuur voel ik mij in mijn nopjes: ik hou van tuinieren en dieren verzorgen. Paardrijden en fietsen zijn mijn hobby's en in het weekend ga ik naar de scouts. Ik ben een fan van Helmut Lotti. Maar bovenal wil ik ZELFSTANDIG zijn !

Arthur, 2,5 jaar

Ik lees graag boekjes
Het papier uit de papiermand halen om het opnieuw te sorteren is één van mijn hobby's.
Mijn lievelingsspeelgoed? Auto's!

Laura, 4 jaar

Ik zit in de derde kleuterklas.
Mijn bovenste ledematen zijn volledig onbeweeglijk, zowel armen, handen als vingers.
Daarom schilder ik met mijn mond en puzzel ik met mijn voeten.
En weet je hoe ik fiets? Door mijn schouders te gebruiken !
Mijn mama en papa zijn fier op mij.

Yanni

Ik speel graag spelletjes op de computer met papa en mama.
Ik ben een echte waterrat en doe niets liever dan zwemmen en in het water spelen.
Samson en Gert en kabouter Plop zijn mijn lievelingsprogramma's.

Kobe, 7 jaar

Ik schrijf mijn naam in krulletters
Ik speel graag op de computer met het spelletje Putt-Putt redt de zoo en Robbie Konijn.
Ik maak heel veel rekeningen met de rekenmachine van mama en help mama met poetsen.
Ik eet graag popcorn, croque-monsieur en frietjes met ketchup maar macaronie met kaas en hesp lust ik helemaal niet.
's Avonds kijk ik met mama naar de kalender en hangen we plakkertjes voor morgen.
Morgen is als de wekker piept.

Zita

Ik kan goed lezen
Onderhandelen kan ik als de beste.
Als ik iets niet leuk vind ben ik een specialist in het vinden van uitvluchten
Als mama moet koken sta ik klaar om een handje toe te steken.

Sybren, 3 jaar

Ik zit in de 1ste kleuterklas in de school, waar ook mijn mama les geeft.
Samen met papa op de fiets kan ik uren vertellen over alles water rondom ons te zien is.
Ook in het zwembad kan ik mijn mannetje staan.
Vooral de kinderglijbaan geniet mijn voorkeur.

Anneleen, 5 jaar

Ik heb een wit konijn dat we "Tinky Winky" hebben genoemd
Mijn "furby" is mijn lievelingsknuffel.
Ik ben een fan van K3 en het liefst hoor ik "oma's aan de top".

Jolien, 6,5 jaar

Hallo !

Ik zit in het 1ste leerjaar bij meester Marc. Ik heb heel veel vriendjes en vriendinnetjes, die sinds dit schooljaar allemaal met blauwe tenen rondlopen.

Want als ik met mijn Koala (= elektrische rolwagen) in de buurt ben, ga je best opzij. Paardrijden vind ik erg leuk, jammer genoeg gebeurt dat niet vaak genoeg. Sinds ik 5 maanden oud ben ga ik iedere week zwemmen, dat noemen ze hydrotherapie. Waar er actie en ambiance is, daar ben ik te vinden.

Lucas, 3 jaar

Mijn hobby's zijn in bad gaan met papa, boekjes kijken met mama, eten, veel eten (choco en zo), met cd-doesjes spelen van papa, graag zien, autorijden of meerijden. Ik heb een groot talent om een groot leider te worden. Leider in het huishouden.

Ik weet het beter. Altijd en overal.

En dat laat ik duidelijk merken.

Want, zeg nu zelf, in het leven geraak je er toch alleen maar met een flinke dosis assertiviteit.

En mijn ouders worden dat wel gewoon. Ze kunnen ook niet anders. Ik ben de chef. En daarmee basta !

Seppe, 3,5 jaar

Ik zit in de 1ste kleuterklas bij juf Petra. Met auto's spelen is mijn liefste hobby. Ze vinden mij een lieve jongen

Brent, 4,5 jaar

Ik zit in de 2de kleuterklas en voel mij goed thuis op mijn school. Het is leuk om met mijn klasgenoten te klimmen en te ravotten. Maar het liefst zou ik een ganse dag in het water spelen.

Karel, 4 jaar

Ik zit in het 2de kleuterklasje.

Daar heb ik leren fietsen, zo goed dat ik er vanonder muis als ik ook maar de kans krijg. Thuis maak ik vaak de woonkamer onveilig op mijn "paard" (=looprek).

Knuffelen kan ik als de beste.

Mijn mama en papa bewonderen mijn wilskracht.

En zoals we allen weten: de aanhouder wint !

Michael, 7 jaar

Ik ben een muzikfanaat!

De studio's van enkele vrije radio's heb ik reeds met mijn bezoek vereerd.

Alle recente hits kan ik meezingen.

Deze zomer ga ik voor de eerste keer op kamp met de CM. En ik heb dat allemaal zelf geregeld.

Nathalie? 7 jaar

Ik zit in het 1ste leerjaar.

Men zegt dat ik soms koppig kan zijn, maar eigenlijk probeer ik gewoon af en toe een moeilijke situatie naar mijn hand te zetten. Mijn mama vindt mij een lieve meid.

Stéphanie, 6 jaar

Ik zit in de 3de kleuterklas.
Mijn vriendinnen komen vaak op bezoek...
Mijn mama en papa noemen mij hun lieve kapoen.
Ook als het moeilijk gaat blijf ik volhouden.
Mijn hobby? Tekenen!

Brent, 4 jaar

Op 14 mei ben ik 4 jaar geworden.
Ik zit in de 1ste kleuterklas van de gemeenteschool in ons dorp. Ik ben een voetbalfan die zelf ook behoorlijk met de bal overweg kan.
Samen met mijn kleine broer kan ik uren met mijn auto's spelen.

Sieglinde, 4 jaar

Er is veel nodig om mij uit mijn humeur te brengen.
Therapie volgen is mijn hobby.
Volwassenen daag ik graag uit...
om met mij te spelen.

Karolien

Ik wil graag leren lezen, schrijven en rekenen.
Daarom kijk ik zo uit naar volgend schooljaar: dan mag ik naar het 1ste leerjaar. Joepie!
Ik kan enkele pasjes alleen stappen en goed fietsen.
Eén van mijn favoriete hobby's is...
zus Annelies plagen.

Jacques? 9 jaar

Ze noemen mij een doorzettertje:
als ik iets in mijn hoofd heb, dan moet het gebeuren.
Ik ga zeer graag op vakantie.
Wandelen, zwemmen, filmpjes kijken en boekjes lezen zijn mijn lievelingsactiviteiten.
Ik wil alles doen wat mijn zus doet, maar dat is niet altijd gemakkelijk voor mama en papa.
Met mama, papa en mijn zus haal ik graag grapjes uit.

Nimi, 10 jaar

Ik ben zo koppig als een ezel want ik wil alles ALLEEN doen. Ik ben gek op bad, douche, zwembad, zee,... als het maar water is. Olga is mijn lievelingspaard. Bij de scouts ben ik "kabouter". Ik hou helemaal niet van de geur van curry, en van rekenen. Ik zit in het 5de leerjaar; in de klas noemen ze me "piepmuis".

Sofie, 9 jaar

Ik zit in het 2de leerjaar. Soms doen mijn handen niet wat mijn hoofd zegt. Ik heb wat tijd nodig om na te denken. Ik kan praten met een boek en ik kan ja-knikken en nee-schudden als je mij iets vraagt. .Mijn vriendinnetjes komen vaak plezier maken en ik durf hen wel eens plagen ook. Ik hou van muziek en toneel, grapjes maken, paardrijden en winkelen. Wat ik later wil worden?...Dokter.

Niels, 7 jaar

Ik ben een eersteklas waterrat en houder van een 25m zwembrevet. Ik speel graag aan zee in het zand; en liever nog in 't slijk. Ik hou van boeken lezen en op reis gaan, van Samson en K3 en van turnen bij Rust Roest. Ik zit in het 1ste leerjaar bij juf Lieve, een schat.

Julie, bijna 6 jaar

Ik ga sinds september naar de gemeenschapsschool op twee minuten van ons huis. Ik zit in de 3de kleuterklas. De vriendjes van mijn klas wonen in onze buurt. Ze zien mij graag. Bij mijn lievelingsactiviteiten scoren knutselen, zwemmen, boekjes lezen en met de poppen spelen heel hoog.

Wouter, 7 jaar

Hallo! Ik ben geboren op 6 december, Sinterklaas! En... weet je wat ik kreeg: het syndroom van Down. Mijn papa doet tai-chi. Dat vind ik zo'n mooi woord. Ik zeg het soms 20 keer per dag. Mijn mama ziet mij heel graag. Dat zegt ze dan ook. Na twee verhaaltjes - het lukt me nog steeds niet om er drie van te maken - moet ik gaan liggen en dan zegt ze "I love you" en dan zeg ik "very much". Mijn knuffels heten Beertje en Pipo. Ik ben weg van Tarzan, Sneeuwwitje, Bambi en Kabouterschat.

activiteiten begeleidt. Heb je een fijn gehoor voor tromgeroffel en ritme, heb je een behoorlijk aantal fietstochtjes in de kuiten en vind je zwemmen met een natte zwembroek helemaal niet leuk? Heb je reeds de gekste knepen van spaghetti-eten onder de knie en heb je toevallig ook een uitgebreide interesse voor electronica en schroevendraaiers? Wil je daarenboven mij, mijn klasvriendjes en mijn nieuwe kleuterjuf een handje toesteken, dan moet je beslist mijn mama contacteren en haar overhalen dat je de persoonlijk assistent bent die ik zoek? Zo werd vanaf de derde kleuterklas persoonlijke assistentie ingevuld voor Kobe.

Ondertussen zit Kobe in het eerste leerjaar. In het klasje van Kobe zitten achtentwintig kinderen. Kobe heeft twee juffen: juf Bru en juf Valerie. Juf Bru is duidelijk de baas. Samen met juf Bru en juf Valerie zijn er twee persoonlijk assistenten, Elisabeth en Inge, die afwisselend Kobe in het klasgebeuren begeleiden en zo Kobe assisteren in en met zijn omgeving, kinderen van een gewoon eerste leerjaar. De assistenten worden betaald met een persoonlijk assistentiebudget en zijn aangesteld door mij en Kobe en zijn twee zussen. Het is duidelijk dat assistenten die Kobe begeleiden assisteren op school, administratief geen deel uitmaken van het personeelsbestand van de school.

Afspraken naar school werden dus op verschillende niveaus gemaakt. Enerzijds naar initiatieven naar de school toe om die toegankelijker te maken. Gezien alle klassen zich op het gelijkvloers bevinden, vereiste dit geen specifieke aanpassingen naar het gebouw toe, maar wel dienden er uitgebreide gesprekken aangegaan

te worden qua mentale toegankelijkheid. Dit vertaalde zich in een bereidheid van een individueel handelingsplan op te stellen voor Kobe, samen met een participatieplan dat er eigenlijk voor zorgt dat de individuele doelstellingen aansluiten bij de activiteiten van zijn klasgenootjes. Wat betreft de assistentie op school, werd in overleg met de juf, de aard en hoeveelheid van assistentie van ondersteuning in de klas bepaald en afgestemd op de noden van Kobe.

Daarnaast wordt er ook nog assistentie ingevuld in vrije tijd en in thuissituatie. Verder werden duidelijke afspraken gemaakt omtrent het begrip assistentie, naar de assistenten toe en de leerkrachten op school. Assistentie is voor ons geen stimulatie, is geen therapie en is geen onnatuurlijke interventie en zeker geen opleiding of opvoeding. Assistentie is wel Kobe ondersteunen in het evenwaardig handelen in een gewone klas. Assistentie mag er niet voor zorgen dat Kobe individueel benaderd wordt. En assistentie dient te worden geboden in én met de omgeving waarin Kobe dient te functioneren. Zo kan het perfect dat een assistente vraagt aan Antony, een vriendje van Kobe, om Kobe te tonen hoe of waar ze zich bevinden in de opdracht. Het kan ook dat de assistent vraagt via de vriendjes, zijnde de expert spelers in het symbolisch spel, Kobe wegwijs te maken om hem te motiveren in de opdrachten en hem hierin door de andere kinderen te laten bevestigen.

Op school luidt het zo: Elk kind is kampioen in iets. Kobe is kampioen in het rondlopen in de klas, dat kan perfect worden ingepast bij de momenten van uitdelen van drankjes en boeken. De aanwezigheid van assistenten zorgt

zeker niet voor isolatie of één-één onderwijs. Er wordt vooral aandacht besteed aan het feit dat Kobe zo zelfstandig mogelijk kan werken. Weliswaar is er meestal een soort aanpassing nodig aan de opdracht door bijvoorbeeld de voorstelling aan de hand van picto's of verbale ondersteuning te geven. Het is inmiddels voor de juf ook duidelijk dat de assistenten geen pottenkijkers zijn en niet worden opgedrongen, maar dat ze meehelpen aan een kwalitatiever, communicatiever, interactiever en socialer gebeuren binnen de klas.

Het is voor mij, als mama, heel erg belangrijk dat Kobe kan opgroeien binnen de school en de omgeving, die wij gekozen hebben. De ervaringen van Kobe en zijn klasgenootjes bewijzen dat inclusie geen illusie is. Het vraagt wel veel inzet, een sterke motivatie en een vastberaden bereidwilligheid van elke betrokken partij. Het belangrijkste hierin blijft voor mij Kobe als centrale persoon, hij voelt zich goed in zijn vel en heeft duidelijk het gevoel dat hij erbij hoort binnen de klas, binnen het gezin en de ruimere buurt. Zo wil ik mijn kind niet alleen wortels geven om te groeien, maar ook vleugels naar de toekomst.

Verhaal van Nimi

door Hilde Herssens (mama van Nimi)

Voorstelling

Nimi is geboren in Sri Lanka, ze is op 2.5 maand door ons gezin geadopteerd. Nimi is nu 11 jaar en de jongste van onze drie kinderen, Tomas is 20, Willem is 16. Nimi heeft een hersenverlamming en is hierdoor beperkt in haar lichamelijk en mentaal functioneren. Voor de operatie in oktober stapte ze zelfstandig, langere afstanden overbrugt ze met haar looprekje of rolwagen. De ontwikkeling van de fijne motoriek is lichtjes vertraagd, ze kan schrijven. Haar tempo is traag en haar abstract denken is zeer beperkt.

Ze zit nu volop in een revalidatieperiode na een zware operatie aan beide benen. Ze leert opnieuw staan en stappen. Na drie maanden thuisonderwijs volgt ze nu deeltijds de lessen op school afgewisseld met therapie (kinesithérapie en logopedie) thuis of op verplaatsing.

Nimi zit momenteel in het vijfde leerjaar in het St. Jozefinstituut, een gewone lagere school. Ze tekent graag en ook goed, ze is verslaafd aan televisie. Tot vorig jaar volgde ze dictieles, paardrijden, fietsen en zwemmen zijn haar lievelings-

sporten. Op zaterdag gaat ze naar de scouts, ze is lid van een gewone VVKSM-groep.

De school

Onze keuze was duidelijk: wij wilden Nimi op een school in de buurt, in onze onmiddellijke woonomgeving, in de parochie. Onze twee oudere jongens zaten hier vroeger op de jongensschool. We zijn heel erg vertrouwd met de buurt, we groeiden daar allebei op. Ik ging naar dezelfde lagere school. Als ik de school mag beschrijven, gaat het om een klassieke, katholieke meisjesschool. De meisjes dragen uniform bij gelegenheden zoals eerste communie, proclamatie, klasuitstappen,... Ze dragen elke dag een lichtblauwe schort. Het gaat om een prestatiegerichte school: er wordt door de directie, leerkrachten en vele ouders, veel aandacht besteed aan punten, klasgemiddelden, midscores,... Een fulltime taakleerkracht werkt de meisjes tot en met het vierde leerjaar bij tot het klasniveau van taal en rekenen. Kinderen die dat niveau niet halen worden doorverwezen naar een andere gemakkelijkere basisschool of buitengewoon onderwijs. Deze school ziet het

als haar taak om kinderen voor te bereiden op de humaniora. De grootste groep kinderen komt uit een welstellend gezin, er zijn weinig kinderen van ouders die laaggeschoold zijn of migrant.

De schoolloopbaan

Een onbekende wereld

Zeker in de beginperiode, na de koude douche van "mijn kind is niet gelijk de anderen" moet je plots een weg vinden in een onbekende wereld. We hebben van in het begin gekozen om Nimi van kleinsaf te laten opgroeien tussen valide leeftijdsgenoten. De eerste stap is de stap naar de peuterschool, dezelfde peuterschool waar onze twee jongens de eerste 3 jaren van hun leven heel goed zijn opgevangen. Kribbe, peuterschool, kleuterschool en lagere school bevinden zich in één groot gebouwencomplex. De directie en het personeel van het dagverblijf worden, na een aantal gesprekken, ervan overtuigd dat ze Nimi echt kunnen verder helpen.

Ze komt terecht in een klein groepje peuters en wordt met de grootste zorgen omringd door Sarah, een "bijou" van een kinderverzorgster. Er komt begeleiding vanuit de Kangoeroe, dienst voor vroegtijdige thuisbegeleiding voor kinderen met motorische ontwikkelingsmoeilijkheden. Zo begint Nimi, nu 10 jaar geleden, aan haar inclusieloopbaan.

Van peuterschool naar kleuterschool

Nimi is bijna 3 jaar als ze naar het peuterklasje gaat. De andere kindjes zijn op 1 september net 2,5 jaar geworden. Zuster Cathérine, de directrice, en de kleuterjuffen kennen Nimi al van kleins af, maar een kind met een handicap in de

klas is wel een totaal nieuwe onbekende situatie. De meeste vragen hebben betrekking op de praktische en materiële organisatie: Nimi beweegt zich alleen kruipend voort, ze begint pas haar looprek te gebruiken. Alleen zitten is nog aarzelend, ze staat in een stabilisator en voor toiletbezoek is ze afhankelijk van de juf,... maar juf Peggy ziet dat wel zitten. Het dagelijks contact tussen juf en mij is zeker niet overbodig. Er is op dat moment ook extra ondersteuning door de G.ON- juf en één maal per week vindt er kiné plaats in de klas. Het jaar nadien starten we met ergotherapie, op woensdagnamiddag.

De 4 kleuterjuffen ervaren Nimi's aanwezigheid in de klas als een rijkdom voor de andere kinderen. De grootste "varkentjes" maken plaats voor Nimi bij het binnengaan van de klas. Ze leren rekening houden met elkaar, ze leren mekaar helpen.

De aanwezigheid van de G.ON-begeleidster in de klas en van de therapeuten (kinesist en ergotherapeut) bij de besprekingen, betekent voor directie en de leerkrachten een verruiming: de aanpak van Nimi kan misschien ook wel deugd doen voor de andere kleuters.

Van nature klein en fijn, evolueert Nimi van een bang, eerder passief, stil en observerend peuterje naar een actieve en assertieve kleuter. Een anekdote: Op een dag komt Nimi met het volgende naar huis: Cédric zei dat ik niet kan lopen. Maar ik kan dat wel met mijn looprek. Ik heb gezegd dat hij een brilletje moest kopen omdat hij niet goed kan zien." Ook fysisch doet ze letterlijk stappen voorwaarts; na een operatieve ingreep in de helft van de tweede kleuterklas

kan ze na 6 weken alleen staan en na een aantal maanden zet ze haar eerste stapjes zonder steun.

Van peuterleeftijd af geïntegreerd in een groep van leeftijdsgenoten betekent voor Nimi een voortdurende stimulans om zich aan hen te meten. Anderzijds impliceert het voor haar ook een stilaan erkennen van haar beperkingen en ontdekken van wat ze wel in zich heeft. Een anekdote: Na een sportactiviteit op school komt ze met de volgende filosofische bedenking: "Ik kan niet stappen zoals de kinderen van mijn klas, maar zij kunnen niet stappen zoals ik. Dus staan we toch eigenlijk gelijk?"

Tijdens die kleutertijd voelt ze zich omwille van haar handicap nooit minderwaardig of uitgesloten. Enkel om haar huidskleur wordt ze eens "praline" genoemd en ... "Die 2 kindjes moesten van de juf op straf staan, maar ik vond dat niet zo erg dat ze dat zeiden."

Nimi is een blij kind, ze leeft tevreden van dag tot dag. Ze legt heel vlot contact en is door iedereen geliefd. "Ik ben maar een klein beetje gehandicapt aan mijn beentjes hé mama, aan mijn mondje mankeert er niets!"

Naar het eerste leerjaar en de eerste moeilijkheden

Waarom moeilijkheden? Men is er op gericht ervoor te zorgen dat Nimi, mits G.ON, mits bijwerken in de taakklas, mits ondersteuning door ergotherapie, op het einde van het schooljaar het niveau van de gemiddelde leerling van de klas en dus de einddoelen bereikt. Dat is op dat ogenblik de bedoeling van "Geïntegreerd Onderwijs" in de school.

Ondertussen wordt de G.ONbegeleiding overgedragen van Lut naar Greta. De accenten van die begeleiding zijn erop gericht dat Nimi zoals de andere kinderen leert schrijven: opvolgen en ondersteunen van fijnmotorische vaardigheden met aandacht voor schrijfhouding en -motoriek. Dat Nimi leert rekenen: ondersteuning bieden bij rekenopdrachten en ruimtelijk structureren. Dat zij leert werken: ondersteunen en opvolgen van concentratie, tempo, taakspanning, oefenen van zelfstandig werken en dat zij leert zich te handhaven in de groep: ondersteunen en uitbreiden van zelfredzaamheid in functie van zelfstandig functioneren in de klas.

Nimi zelf ligt hier niet wakker van: ze heeft een heel enthousiaste juf die Nimi heel graag ziet. Ze werkt zeer goed: ze leert schrijven, lezen en rekenen. De school wordt haar leefwereld, waar het vooral leuk is tussen al haar vriendinnen, die haar aanvaarden zoals ze is. Diezelfde vriendinnetjes ontmoet ze ook op zaterdagmiddag bij de scouts.

Op het einde van dat eerste leerjaar echter, wordt er aan de alarmbel getrokken: Nimi haalt de einddoelen voor wiskunde niet. Tijdens de eindbespreking wordt geopperd om Nimi te verwijzen naar het Buitengewoon Onderwijs in Landegem. Op dat ogenblik stort ook voor ons, de wereld in elkaar. Onze vertrouwde wereld verandert in een wereld vol onzekerheden en vraagtekens. Een bezoek aan de school in Landegem blijkt noch voor ons, noch voor de school bevredigend.

Samen met de G.ONjuf wordt een alternatief uitgedokterd: Nimi zal overgaan naar het tweede

leerjaar. Ze krijgt een individueel programma voor rekenen, aangepast aan haar mogelijkheden, op haar tempo. Voor die rekenmomenten wordt ze uit de klas gehaald. De taakleerkracht neemt vier uur, de G.Onjuf neemt twee uur en de coördinatie van het geheel, bij gebrek aan extra mensen of extra middelen.

Alert en creatief op het goede spoor

Ons systeem werkt. Alle betrokken partijen, zowel binnen als buiten de school zijn op elkaar afgestemd. Motorisch gaat het ook goed, zelfs trappen schrikken haar niet af. De klas is op de eerste verdieping. Het klikte onmiddellijk met de juf. Ze betreft Nimi bij alles en laat Nimi gewoon Nimi zijn en dan vooral met haar sterke kanten. Nimi speelt zelfs één van de rollen tijdens de toneelvoorstelling op het schoolfeest.

Naar iets meer differentiatie.

In het derde leerjaar raakt Nimi soms wat achterop in de klas, niet zozeer inhoudelijk maar omwille van haar trager lees- en schrijftempo. De juf voelt dat perfect aan en bij het inoefenen van de leerstof wordt de hoeveelheid oefeningen aangepast. Sommige toetsen worden qua schrijfhoeveelheid aangepast of soms ook mondeling afgenomen. De juf maakt dit probleem bespreekbaar in een klasgesprek en motiveert haar aanpak naar de andere kinderen. Maar dat belet niet dat een paar meisjes toch jaloers worden op die extra aandacht van de juf voor Nimi. Wie, op die leeftijd, zou er niet graag elke dag aan de hand van de juf naar de speelplaats worden gebracht terwijl ze een gezellig babbeltje slaan? Vooral meisjes die het ook niet zo gemakkelijk hebben met leren tonen soms weinig begrip voor Nimi's situatie. Er volgen onaange-

name pesterijen, vooral verbaal. Voor het eerst is Nimi aan het wenen in bed op zondagavond omdat ze schrik heeft om naar school te gaan. Gelukkig escaleert het niet: de juf maakt het opnieuw in de klasgroep bespreekbaar. En vanaf dan gaat de juf elke dag met twee kindjes aan de hand naar de speelplaats, ze organiseert een beurtrol.

Nood aan begeleiding.

Ook voor het eerst ondervindt de leerkracht nood aan extra-hulp en ondersteuning in de klas, ook bij het turnen, bij het wekelijks gaan zwemmen en de andere klasuitstappen vraagt Nimi echt materiële hulp.

Onze keuze voor inclusie

Tijdens de besprekingen op school komen vanaf dat ogenblik duidelijk verschillende standpunten naar voor.

De school stelt zich de vraag of Nimi's aanwezigheid, met het vooruitzicht op de 3 laatste studie jaren nog zinvol is, de kloof voor wiskunde wordt steeds groter en de hoeveelheid nieuwe leerstof vergroot ook. Nimi vraagt meer en meer differentiatie en aanpassingen (zowel inhoudelijk als qua tempo). De klasgroep wordt ook groter: tot het derde leerjaar zijn er drie parallelklassen, vanaf het vierde maar twee meer. De leerkrachten moeten zich inwerken in een nieuw taalprogramma. Nimi wordt al gedurende drie jaar in de taakklas gedurende vier uren begeleid, eigenlijk is dat niet de bedoeling van een taakklas. Kinderen met zo'n achterstand en zo'n specifieke zorgen zoals Nimi verwijzen ze anders ook door naar een andere school of naar Buitengewoon onderwijs.

De externe therapeuten en wij als ouders zien toch nog mogelijkheden voor Nimi, omdat we ondervinden dat ze voortdurend bijleert. De punten op het rapport zijn voor ons niet zo belangrijk, een diploma van lager onderwijs zal ze ook niet krijgen. Inzichten verwerven is één aspect van de school, maar haar sociale contacten uitbreiden en onderhouden, waar ze zo goed in is, is voor ons eigenlijk even belangrijk. Nimi zelf zou het een ramp vinden nu ze zoveel vriendinnetjes heeft, om van school te veranderen.

Vooraf omdat wij ervoor kozen, gaat Nimi naar het vierde leerjaar. We maken volgende afspraken: er komt een begeleider om in de klas de leerkracht te ondersteunen en te ontlasten van de extra zorg voor Nimi. De begeleider neemt ook een aantal uren individueel rekenonderwijs op zich ter ontlasting van de taakleerkracht en de kinesist is aanwezig tijdens de turnles en de zwemles.

Op dat moment vind ik partnerschap bij Geert Van Hove. We hebben het geluk in de universiteitsstad Gent te wonen. Geert biedt aan één van zijn laatstejaarsstudenten orthopedagogiek de mogelijkheid om in het kader van haar eindwerk over inclusie stage te doen bij Nimi in de klas.

Halen we de eindmeet van het 6de ?

Leen, laatstejaars student orthopedagogiek, is de eerste maanden van het schooljaar heel veel in de klas aanwezig. Het klikt onmiddellijk tussen Leen en Nimi. Nieuwsgierig naar de positie van Nimi in de klas, organiseert ze klasgesprekjes, heeft ze regelmatige individuele gesprekjes met de kinderen van de klas en spontane babbels in de wandelgangen.

Een greep uit de verschillende uitspraken:

“Ik vind dat leuk dat Nimi bij ons in de klas zit, niet speciaal, dat is gewoon normaal.”

“Soms heb ik moeilijke vraagstukken en steek ik mijn vinger in de lucht en zoek ik de juf en dan komt ze niet want dan is ze de hele tijd met Nimi bezig.”

“Ik bewonder Nimi heel erg omdat bijvoorbeeld ik had een keer een probleem en ik kon daar bij Nimi voor terecht.”

Differentiatie.

Het lessenrooster aanpassen aan al de verschillende begeleiders van Nimi vraagt wat puzzelwerk. Nimi wordt in de klas door Leen begeleid bij het inoefenen van de leerstof of bij het maken van toetsen. Maar meestal wordt ze voor de differentiatie uit de klas gehaald en werd er individueel met haar gewerkt, door de G.Onjuf, door de taakleerkracht en door Leen. De kinesist is aanwezig tijdens turn- en zwemles.

Nimi kent haar eigen beperkingen, differentiatie is voor Nimi een normale zaak, ze snapt ook waarover het gaat: “Als ik rekenoefeningen heb, en het is moeilijk voor mij; en de kinderen van de klas hebben andere oefeningen die ook moeilijk zijn voor hen, dan hebben we hetzelfde probleem.”

Toch vindt ze het niet zo leuk om altijd uit de klas gehaald te worden, ze mist dan een heel stuk van het sociaal gebeuren. Dit wordt één van de aandachtspunten voor het volgend schooljaar.

Van september tot nu...

Voor de overstap naar het vijfde leerjaar hebben we met de school opnieuw afspraken gemaakt. Het is duidelijk dat de aanwezigheid van studen-

ten zeer sterk op prijs gesteld wordt. Men wil de differentiatie voor geheugenvakken, Frans en Nederlands verder uitwerken. We willen Nimi zoveel mogelijk in de klas houden, behalve voor rekenen. Door te anticiperen op te verwachten toetsen worden teleurstellende resultaten vermeden. Nimi krijgt een eigen evaluatiesysteem gekoppeld aan eigen doelen, haar resultaten worden ook niet meer opgenomen bij het berekenen van het klasgemiddelde. Aangezien de kwaliteit van het stappen achteruitgaat, wordt een ernstige operatie aan voetjes en benen eind juni al gepland voor half oktober 2000.

Er zijn opnieuw en dit keer twee studenten bereid om stage te lopen in de klas van Nimi. Katrijn heeft een vooropleiding onderwijzeres en studeert laatste jaar pedagogiek, Tinne heeft een vooropleiding logopedie en volgt het voorlaatste jaar orthopedagogiek aan de Universiteit Gent. Er zijn dit jaar ook twee juffen in een duobaan: twee echte moederfiguren enerzijds, rotten in hun vak anderzijds. Katrijn zal vooral aansluiten bij juf Rita, Tinne bij juf Huguette.

Vanaf nu spreken we van de periode voor en de periode na de operatie. Nimi is er al heel sterk mee bezig bij het begin van het schooljaar en die anderhalve maand is zeer gauw voorbij. Tijdens haar verblijf in het ziekenhuis en de eerste weken thuis wordt ze overstelpt door kaarten, brieven, e-mails, telefoons en bezoeken van vriendinnen van de klas. Dat doet haar zeer veel deugd. Er wordt thuisonderwijs (4u./week) georganiseerd, vooral Katrijn maar ook de twee klasjuffen nemen een aantal uren voor hun rekening.

De revalidatie verloopt volgens plan: Nimi werkt zeer hard. Begin februari gaat ze part-time naar school. Iedereen is wel heel blij dat ze terug is. De belangrijkste lessen worden gegeven op de momenten dat ze aanwezig is en de rusttijden worden consequent gerespecteerd.

De klas is op de eerste verdieping en omdat er geen enkele klas op de benedenverdieping vrij is of vrijgemaakt kan worden, wordt Nimi door de directeur naar boven en terug naar beneden gedragen... een half schooljaar lang. Soms laat ik mij door zo een beslissing ontmoedigen.

Inclusie en ons gevoel als ouders daarbij

Als ouders zijn wij altijd vragende partij en afhankelijk van het engagement van schooldirectie en de ingesteldheid van de klasleerkracht. Je kiest niet één maal voor inclusie, je wikt en weegt en je kiest er elke keer opnieuw voor. Nu al bijna 9 jaar lang. De keuze is elke keer vlug gemaakt, maar inclusie blijven realiseren is elke dag een beetje vechten.

Als inclusie-ouders zitten we in een eenzame positie, er bestaat immers nog geen enkele officiële structuur of een wettelijk kader. Inclusie is voor velen nog steeds niet evident. We missen dat kader, we missen contacten met andere ouders.

Bij inclusie is de enige zekerheid: dat niets zeker is, dat er voortdurend vragen moeten worden gesteld, dat er voortdurend moet bijgestuurd worden, maar dat maakt inclusie juist zo boeiend.

Verhaal van Paul

door Hetty Pasteels (mama van Paul)

Kleuterschool

Paul bereikte de leeftijd van 2,5 jaar, dus gingen wij op zoek naar een school. Op dat moment stonden wij er helemaal niet bij stil dat we naar een school voor buitengewoon onderwijs moesten zoeken. We kwamen daar pas achter nadat we een negatief antwoord hadden gekregen in verschillende scholen bij ons in de buurt. Maar het geluk was met ons. De vrije basisschool St. Michiel wilde het engagement aan en dit omdat de leerkracht van het 'aangroeiklasje' zelf een zus had die licht mentaal gehandicapt is. Haar moeder had en heeft ook alles gedaan om haar een zo goed mogelijk basis te geven op een zo zelfstandig mogelijke toekomst. Zij wilde Paul graag in de klas. Er werden wel duidelijke afspraken gemaakt en als zij of wij zagen dat het niet meer zou gaan dan zouden we toch naar een andere oplossing moeten zoeken. Dan zouden we in vriendschap afscheid van elkaar moeten nemen. Ieder jaar zou er geëvalueerd worden of het voor Paul en/of de school een volgende schooljaar haalbaar was. En weer zat het geluk ons mee. Nog voor het einde van het schooljaar vroeg de kleuterjuf van het eerste kleuterklasje of Paul het volgende jaar bij haar in de klas mocht komen. De evaluatie gaf dus geen problemen. De overgang naar de tweede kleuterklas verliep ook zonder problemen. Paul had toen een kleuterjuf die zo positief was dat zij voor ons een stimulans was om ook al voorzichtig te denken aan de volgende jaren en met

name aan de lagere school. In dat jaar heb ik regelmatig met de directeur gesproken over de mogelijkheid om na de kleuterschool ook de stap naar de lagere school te maken. Hij had er natuurlijk zijn bedenkingen over, maar de gesprekken verliepen altijd in een ontspannen sfeer. De overstap naar de derde kleuterklas verliep ook weer zonder problemen. In de derde kleuterklas had Paul een geweldig goede kleuterjuf. Zij stond voor meer dan 100% achter integratie en heeft Paul in dat jaar veel geleerd. Zij had aan het eind van dat schooljaar ook een heel goed inzicht over zijn sterke en zwakke punten. Tijdens dat schooljaar heb ik de directeur voorgesteld om met een aantal leerkrachten naar Nederland te gaan om te zien hoe daar geïntegreerd onderwijs verliep. We zijn toen met verschillende leerkrachten, de directeur, PMS en de inspecteur naar Nederland gegaan. Conclusie: ze zagen dat het eventueel zou kunnen, mits voldoende ondersteuning. Dat het alleen mogelijk was als heel het team erachter stond. Dat er in België ook meer gedifferen-

tierd les gegeven zou moeten worden. Dat ons onderwijs er nog niet klaar voor was. etc. etc. Er zou een vergadering belegd worden met alle leerkrachten van de lagere school. Om een lang verhaal kort te maken is het Gust Dens geweest die de leerkrachten heeft weten te overtuigen.

Wij zorgden voor ondersteuning. Gust Dens liet iemand van zijn PMS komen om de leerkrachten te helpen om meer gedifferentieerd te werken en van Ter Bank (een school voor BO) kregen wij een aantal uren ter ondersteuning van de leerkrachten en aangepast lesmateriaal.

Problemen kwamen toen van ouders, zij waren bang dat hun kind door Paul te weinig aandacht zou krijgen. De directeur stelde voor om ieder trimester een vergadering te beleggen met alle betrokken ouders. Zij mochten dan voordien anoniem hun vragen of bedenkingen schriftelijk kenbaar maken. De directeur heeft tijdens dat eerste jaar ook video's gemaakt over het gebeuren in de klas met een verborgen camera en deze video werd afgespeeld tijdens de eerste vergadering. Dit heeft heel positief gewerkt, de vergadering van het laatste trimester was niet doorgegaan omdat men het niet meer nodig vond. Zo is Paul met zijn ups en downs door de lagere school gelopen. Met hele mooie voorbeelden van integratie, die verder liepen dan de schoolpoort. Zesde leerjaar. We moeten gaan zoeken naar een school waar Paul zich gelukkig gaat voelen en waar hij toch nog voldoende gestimuleerd wordt. Een school die aansluit bij zijn belangstelling en

die openstaat voor Paul. Onze voorkeur ging uit naar een OV3 tuinbouw. Een school waar men de jongeren voorbereidt op begeleid zelfstandig werken in het gewone arbeidsmilieu. Maar deze school zag het niet zitten. De directeur en de leerkrachten van de praktijk zagen het wel zitten, maar niet de leerkrachten theorie.

Op aanraden van onze logopedist zijn we toen gaan praten met 'De Wijnpers' een tuinbouwschool. Hij mocht daar starten. Maar er waren een aantal punten die wij niet voldoende hadden ingeschat en dat is een van de redenen geweest dat dat jaar voor de school minder goed is verlopen. Paul zelf had er een fantastisch jaar gehad, waarin hij heel veel bijgeleerd had. Misschien niet altijd duidelijk voor de leerkrachten maar wel voor ons. De overgang van een lagere school naar een middelbare school is zeer groot. Eigenlijk hadden wij hem op de lagere school daar niet voldoende op voorbereid.

1. Er wordt een heel grote zelfstandigheid vereist.
2. Het is niet meer woordjes schrijven, maar teksten lezen, leren en in eigen woorden opschrijven.
3. Bijhouden van aantekeningen en agenda.
4. Zelfstandig leren denken.
5. Van een beschermde omgeving terecht komen in een heel andere omgeving waar niets maar dan ook niets herkenbaar is.
6. Andere manier van lesgeven
7. Andere les, andere leerkracht.

8. Ander soort lessen.
9. Klasgenoten die het vaak op de een of andere manier zelf ook al moeilijk hadden.
10. En zijn pubertijd begon parten te spelen.
11. De spontane communicatie met de leerkrachten is er niet meer.
12. De schooldagen zijn veel langer en het huiswerk veel meer.
13. Aantekeningen maken van het bord. En nog vele grote en kleinere veranderingen.

Hadden we dit allemaal zo ingeschat dan zouden we het waarschijnlijk op een andere manier hebben aangepakt, iets waar we een ander iets kunnen leren.

Einde van het jaar. De directeur zag een tweede leerjaar eventueel wel zitten mits een pak meer begeleiding. Dus gingen wij op zoek naar meer begeleiding en ook advies. Je wil ook weleens bevestigd krijgen dat je op een goede weg zit. Je twijfelt ook weleens aan jezelf en dan vraag je je af of je wel op de goede weg zit. Zo kwamen we terecht bij Geert. Hij gaf ons bevestiging en advies.

Eind augustus 2000

Ons gesprek met de directeur. Ons gesprek met al de leerkrachten van het tweede leerjaar. Paul was dus niet meer welkom. Maar waar wel? OV2, daar hadden ze het gevoel dat ze hem niets meer konden leren. OV3, Geen dossier???????? Hoe is dat mogelijk! Eigenlijk waren alleen de leerkrachten van de theorie heel negatief, maar zij waren wel doorslaggevend.

Dan maar een brief naar de Minister van Onderwijs en Gelijke Kansen Beleid. Resultaat: Paul mocht weer terug naar de Wijnpers indien wij voor een continue begeleiding zouden zorgen. Dat werd geregeld en Paul heeft een fantastisch jaar gehad.

ACTIVITEITEN VOOR DE KLEINE MENSJES

In samenwerking met de studenten werd een heus kinderprogramma uitgedokterd. Verven, boetseren met brooddeeg, scoutslokalen onveilig maken, met een rolstoel tegen deuren knallen, fruit aan spiezen rijgen... Ze hebben zich fantastisch geamuseerd.

Tegen het einde begonnen ze wel terug naar hun mama en papa te komen die er waarschijnlijk ook wel aan toe waren.

En de vrijwilligers... sommigen staan al te springen om volgende keer ook te mogen komen. Wij houden hen aan hun woord!

ENKELE REACTIES VAN DE OUDERS NA DE BRUNCH...

“Fantastisch initiatief en met de kinderen erbij!”

“Wij verwachten van deze groep dat we samen sterk kunnen zijn en ook van hieruit initiatieven kunnen nemen naar structurele veranderingen. Wij willen ons duidelijk als groep profileren zodat we niet meer afhankelijk van de goodwill van zoveel mensen. Inclusie moet een recht zijn en geen gunst.”

“Wij vonden het heel positief, zeer verzorgde brunch en een ontspannen sfeer.”

“Proficiat, een zeer aanbevelingswaardig initiatief waar jullie qua inhoud en organisatie een dikke proficiat verdienen. Het was ook leuk en spannend voor de kinderen.”

“Wij genoten van een erg vlot, verzorgde en inhoudelijk positieve voorstelling van de verschillende kinderen, een superleuke lunch, een aangenaam en verrijkende contactname en een interessante voorstelling van inclusief onderwijs in verschillende graden.”

“Ik denk dat gewoon het samenhorigheidsgevoel al heel veel energie geeft om er mee door te gaan. Een leuke babbel en het samen zijn met eensgezinden is prima meegevallen.”

“Interessant – verrassend nieuw – veel enthousiaste ouders die stil en met volle aandacht naar al die informatie moesten luisteren.”

“De namiddag was heel goed georganiseerd. De voorstelling van alle kinderen en de spreekbeurten van de mama’s werden als heel positief ervaren, soms wel wat te lang. Je voelt je als ouder wel niet alleen, maar gesteund door een groep van mensen.”

“Prachtig idee, goed initiatief. De tijd van de voordrachten was iets te lang, waardoor er weinig tijd was voor discussie.”

“Schitterend. Ik meen te weten dat dit de eerste maal is dat ouders die kiezen voor inclusie samen kunnen praten over hun ‘gezamenlijke’ strijd.”

“Een goed eerste initiatief, interessant wat betreft de uitwisseling van ervaringen met andere ouders.”

Kostprijs: 150 fr.

NAWOORD

Er komt een tweede initiatief!

Ouders hebben in hun reacties zelf de aanzet gegeven voor een vervolg op deze inclusiebrunch. Ze kozen voor een programma met een aantal workshops onder andere rond persoonlijk assistentie-budget, praktische uitwerking van specifieke doelen, ondersteunings- en participatieplannen. De uitnodiging volgt in september.

Uiteraard zal er opnieuw voor de kinderen een aangepast programma uitgewerkt worden.

We komen deze keer samen in De Ceder (Parijsestraat 34, 9800 Deinze) op zaterdag 20 oktober 2001 van 14 uur tot 18 uur.

Wie na lectuur van dit verslagboek nog vragen bedenkingen of suggesties heeft, kan hiervoor altijd contact opnemen met:

- Hilde Herssens, A Verhaegenstraat 42, 9000 Gent
Jan.coppejans@pandora.be
- Rita Stevens, Eekbulk 28, 9840 De Pinte
Tel. 09-220 52 59
rita.stevens@club.worldonline.be

